

- burhveall (m.) vallum, murus urbis Gr. 2, 532. pl. acc. (beorhte) ~ as II, 297.
- burhveard (m.) custos urbis; munimentum. pl. acc. (ábrocene) ~ as 2968.
- butan, buton (præp. mit dem dat., und adv. coni.) præter, sine; præterea, nisi, excepto (quod, quum u. s. f. mit þ, þá) tantum, sed. buton (dåle) 2144. 'butan ende' II, 381; 680.; auch sonst häufig mit und ohne 'á' (s. dieses); z. B. Ex. 27, 32, 37, 27, 142, 27, 240, 11, 241, 5, 253, 20, 446, 24. u. s. f. El. 810. — butan (heó godes villan lengest læsten) 243. buton (svá þés ár sageð) 680. buton (þ earcebord heöld heofona freá) 1398.
- bútú, (Dualform nom. u. acc.) ambo; eine Verbindung aus bú=bá (s. oben) und tú=tvá (s. 1702, 2798, El. 753; 604.); also eigentlich 'zwei beide.' Gr. zu A. und El. S. 152. vit bútú 571, 835. hie bútú 844, 2773. 'hær synt bútú gedón' 748. (hát) ~ (áveg feran) 2792.
- byht (n.) domus, domicilium. pl. acc. (folcmægða) byht 2207. Vgl. Ex. 389, 26: 'hæleða byht'; und Ex. 404, 23: 'ofer vætres byht'. S. gebihðum im Cod. Ex. 154, 22. und Thorpe's Note dazu auf S. 505.
- bylyvit = bilevit. (bylyvit) fæder 3881.
- býme = bême (f.) tuba Gr. 1, 646. sg. nom. býme (sang) 3061. gen. 'býman, salpingis' M. gl. 437. ~ (stefne) 3697. pl. nom 'býman, classica' M. gl. 346. ~ (sungon) 3088, 3710. gen. býmena Ps. 46, 5. dat. 'býmum, here, classibus' M. gl. 383.
- byras (m. pl.) filii, posteri; sonst 'byre' (Gr. 1, 641. Ex. 161, 14, 206, 18). nom. ~ (vócon) 1228.
- byrgan, gustare; mit dem acc. Gr. 4, 612. præ. sg. 2. (þonne þú þínes gevinnes væstme) byrgest Ps. 127, 2. præ. sg. 2. (æppel áne) byrgdest 877. pl. 3. (æppel) byrgdon (forbodene) Ex. 226, 11. imperat. (bit hit Ƿ) byrge 516. Vgl. auch 'byrignes, gustus' M. gl. 316.
- byrht = beorht. (þære) byrhtestan (bëman stefne) II, 173.
- byrhtvord (n.) voce clarus. sg. nom. ~ (árás) II, 239.
- byrnan, birnan, beornan, ardere. præ. pl. 3. (higesorga) burnon (on breóstum) 774. part. præ. sg. nom. byrnende (lufu) 191. ~ (fýr) 3892. acc. byrnendne (heofon) 3002. pl. acc. (in) byrnende (fýres leóman) 3931.
- bysen, bisen (f.) præceptum, norma, exemplum Gr. 2, 158. sg. dat. (from his) bysene, 'iussu eius' 678. bysne II, 197. acc. bysene 647. pl. gen. (ic þínra) bysna (ne mæg) 530. dat. 'bysnum, exemplis' M. gl. 431.
- bytlían, exstruere, ædificare. 1874. (yrfestól) ~ 2170.
- býð, bið; s. vesan.

C.

- Cæge (f.) clavis Gr. 1, 261. I, 360. sg. gen. cægan (cræfte) Ex. 429, 29. pl. dat. (gastes) cægon (= cægum) 3453. Vgl. Z. 762: simon gesæled. Ps. 72, 19: mid þín on villan.
- cald, ceald, frigidus Gr. 1, 732. sg. nom. (forst fyrnum) cald, 'frost bitter-cold' 315. Th. acc. (pone) ~ an (grund) II, 638.

- camp (m.) pugna, agón, certamen Gr. 1, 257. 2, 59. sg. dat. (ofercom mid þy) ~ e, 'quibuscum pugnans victor evasit' 2950.
- can, cann; s. cunnan.
- carcern (n.) carcer, Gr. 2, 317; 338. Gr. zu A. u. El. S. 135. sg. gen. ~ es (clom) 2, 491. acc. (clom J) carcern II, 638.
- carleás, cearleás, improvidus, securus Gr. 2, 566. pl. nom. ~ an (deór) 3095.
- ceald = cald. (fyrnum) ceald 806.
- ceáp (m.) pecus; (pretium, negotium) Gr. 1, 638. sg. dat. (cyrran mid) ~ e 1913. pl. acc. ceápas (læðan) 1741 u. 1766. ~ (læddon) 1913. Ps. 49, 11: forþám min synt ealra vǫða vildeór J ealra ðúna ceáp J nytenu J oxan, 'iumenta in montibus et boves'.
- ceáþian, emere, mercari, redimere. præf. sg. 3. 'þær he leóflíce lifes ceáþode þeóðen moncynne' Ex. 67, 30., wo der gen. zu beachten und Thorpe's Uebersetzung unrichtig ist. inf. ceáþian (gifum) 4256. part. præf. 'ceapiendum, mercantibus' M. gl. 365.
- cear, anxius, sollicitus; angore plenus. pl. dat. cearum (on clomnum) 2788. (on) ~ (cvidum) II, 67. Vgl. cearig. 'cleopode cearegan reorde' A. 1109. 'bunden fæste cearian clomme' Ex. 449, 6. 'hvonne bearn godes cvome tó cearigum', to the afflicted Th. Ex. 10, 6. M. sehe auch noch Haupt's Zeitschr. 5, 229.
- cearian (auch ceorian Gr. 1, 907.) sollicitum esse, ægre ferre Gr. 2, 57; refl. mit folg. Infinitiv. imperat. 'ne ceara incit... sécan' 2726. 'ne ceara þú... ðælan' 2273. Vgl. Gr. 1, 910.
- cearsorh (f.) cura, sollicitudo, anxietas Gr. 2, 463; 518. sg. acc. cearsorge (ásceáf) 1110.
- ceaster (f.) arx, urbs munita Gr. 1, 643. 2, 123. 3, 418; 562. R. Gr. §. 81. sg. gen. ceastre 4117. dat. ceastre 2194. 4224. acc. ceastre 2419. 2512. ~ (timbrian) 1053. ~ (vorhton) 1668. pl. dat. (on) ceastrum 2501. 2540. acc. ceastra 2004. S. cester.
- cempa (m.) miles, pugil Gr. 1, 645. 2, 59. D. M. 317. sg. dat. 'cempan, milite' M. gl. 358. pl. nom. 'cempan, milites' M. gl. 349. 4224. dat. 'cempum, tirunculis' M. gl. 346. acc. 'þá tvegen foresæde cempan, prædictos tirunculos' M. gl. 392. Im Cod. Exon. sehr häufig; z. B. 35, 25. 107, 21. 111, 9. 113, 2. 121, 28. 126, 18. 128, 25. 133, 4. 135, 27. 136, 28. 137, 1. 143, 13. 145, 24. 149, 29. 155, 16. 156, 12. 229, 9. 243, 27. 260, 1. 265, 19. 266, 9. 341, 22., aus welchen Stellen man die dem Worte beigegebenen Prädicate ersehen kann.
- cêne, audax, acer Gr. 1, 735. D. M. 317. sg. nom. ~ (collenferð) A. 1578. dat. (þriste mid) cenum Ex. 337, 8. pl. nom. (vigend) cêne A. 1205. gen. cênra (manna) 3285. compar. cênra Ex. 423, 9. superl. sg. acc. (gyldene leon, deóra) cênóst 3251.
- cennan, parere, gignere, procreare Gr. 1, 904. I, 334. præf. sg. 3. cende 3285. inf. (on voruld) cennan 920; Ex. 334, 31. partic. præf. cenned. ~ (vearð) 1144. (væron) ~ 965; 1633. (væron on voruld) ~ 188. cende (vurdon) 1609.

- ceorfan**, secare, scindere, cædere, succidere; findere Gr. 1, 898. 2, 38. I, 348; 350. 'hæt þæt treóv ceorfan', arborem cædi iussit 4028. præt. pl. 3. 'hi mid æxum duru curfan', securibus exciderunt ianuas Ps. 73, 6.
- ceósan**, eligere Gr. 1, 897. I, 370. præt. pl. 3. (vif) curon 1245. ~ (æðe-linges ést) 2436. (vig) ~ 3172. ~ (deóðles cræft) 3550. (hyld) ~ 3998. inf. (héht him vine) ceósan (ellor æðelingas) 1861. ~ (eard) II, 205.
- cester** = ceaster, sg. gen. 'óð þ̅ hi cūðlice onbecvoman tó hióra ce-
stre eardungstove, in civitatem habitationis' Ps. 106, 6. dat. cestre II, 259; 658. acc. cestre II, 300.
- cġan**, cġgan, cġgan, ceigan, vocare, invocare, advocare, convocare Gr. 1, 905. I, 377; in den Psalmen gewöhnlich. præs. sg. 1. 'tó mi-num Gode ic cige, ad Deum meum clamavi' Ps. 17, 5. sg. 3. (his blóð tó me cleopað J) cigeð 1010. 'glom óper cigð' Ex. 350, 30. pl. 1. 3. 'naman þinne neóde ciegen' Ps. 74, 1. præt. sg. 3. (he vordum god torhtum) cigde 1801. (engla sum Abraham hlúde stefne) cġgde 2903; so noch 'cigde' Ps. 90, 15. 114, 2. 4. 117, 5. u. s. f. inf. (beácnun) cigean (sveót), turmam convocare 3148. 'ne hió God villað georne ciegan, Deum non invocaverunt' Ps. 52, 5.
- cildisc**, puerilis Gr. 1, 733. 2, 375. ~ 2312.
- cime** (m.) adventus Gr. I, 338. sg. acc. (þurh mġnne) cime 615. S. cyme.
- cinberg** (f.) tegmen genarum Gr. 2, 486. Das Wort ist zweifelhaft; Visir, nach Th. sg. acc. (gespeón cining) cinberge 3104. 'clasped his visor' Thorpe l. c.
- cining** (m.) rex Gr. I, 338. für cyning 107; so noch öfter, und zweimal in heáhcing 50; 124.
- cirm** (m.) clamor, strepitus. sg. nom. ~ (vearð) 2541. (þær væs) ~ (mi-cel) A. 41. ~ (reótað) Ex. 52, 19. (þær bið) ~ (J cearu) Ex. 62, 7. (vóð upástág, cearfulra) ~ Ex. 118, 5. (in lyft ástág ceargésta) ~ Ex. 125, 34. (breahtme stigeð) ~ (on corðre) Ex. 314, 26. Merk-würdig, dass in allen angeführten und den unter 'cym' noch anzu-führenden Stellen nur der sing. (und zwar nom.; einmal der acc.) auftritt. Den plur. (dat.) finde ich in einer Glosse bei Mone (S. 437): 'cyrnum, clangoribus'. S. cym.
- cist** (f.) cohors, caterva, delecta manus. pl. gen. (fiftig) cista 3158. ~ (gehvilc) 3159. S. cyst.
- clæne**, purus, limpidus Gr. 1, 246; 735. 2, 653. 3, 611. I, 360. sg. nom. (voc.): (orþonc) clæne II, 18.; als adv. penitus, ganz und gar Gr. 3, 102. clæne (genámon) 4224. S. clêne.
- clam**, clom (m.) vinculum, uncus, unguis Gr. I, 327. pl. dat. (ðrenun) clammun 4037. S. clom.
- clêne** = clæne adv. penitus II, 7.
- cleopian**, vocare. præs. sg. 3. cleopað II, 34; 618. ~ (J cġeð) 1010. præt. pl. 3. cleopodon (J cváden) A. 1716. inf. cleopigan (ongan) El. 695. S. clypian; auch 'clipian' begegnet in den Psalmen und im Cod. Exon.

clom = clam, vinculum, catena, compes; unguis, ungula. sg. nom. (vites) clom II, 103. dat. (on þissum læstum) clomme 406. acc. (vites) clom II, 158 und II, 454. (carcernes) ~ II, 491. ~ (J carcern) II, 638. pl. nom. (helle) clommas 372. dat. (cearum on) clommum 2788. (fyrnum) ~ A. 1378. (caldan) ~ A. 1213. (of gromra) ~ (ábrugdon) 2480. ~ (beclungen) El. 695; auch im Cod. Exon. findet sich das Wort ziemlich häufig.

clustor (n.) claustrum, carceres, cancelli. sg. nom. 'ac þá locu feóllan, clustor, of þam ceastrum' Ex. 461, 23. dat. 'þá væs mid clustre carcernes duru behliden' Ex. 256, 23. acc. (þæs ceasterhlides) clustor (onlucan) Ex. 20, 8. pl. acc. clustro 414. S. clyster Gr. 1, 643.

clypan, clyppan, amplecti, complecti; corripere. præ. sg. 3. 'hine sybbe lufu svylce clyppeð', iustitia et pax complexa sunt se Ps. 84, 9. præ. sg. 3. (him heáfodsvíma heortan) clypte, vertigo cor ei corripuit 1563.

cneómæg (m.) descendens recta linea, filius Gr. 2, 463; im plur. propinqui, affinitatis vinculo inter se coniuncti; gens, tribus. pl. gen. cneómaga (fela folcriht) 2950. dat. cneómagam Ps. 104, 23. (mid) ~ 1053. 4219. S. cneóvmæg.

cneórim (m.) progenies, genus, stirps Gr. 2, 463. sg. nom. cneórim (micel) 1633. acc. ~ (icte), progeniem auxit 1185. S. cneóvrím.

cneóris (f.) stirps, genus; tribus, gens Gr. 2, 325. sg. gen. (vera) cneórisse 11944. 1150. 2312. dat. cneórisse 1631. 1698. pl. gen. (vera) cneórisa 1673. dat. (on) cneórisum 3837. (vera) ~ 1269. 2282. 2932. In Prosa auch 'cneóris' Gr. 1. c.

cneórisn (?n.) = cneóris 1251.

cneóv (n.) genu und genus, generatio Gr. 1, 249; 644. 3, 405. I, 370. sg. nom. 'ávóc his þ þridde cneóv', tertia generatio 4193. dat. (on ánum) cneóve, 'in generatione una' Ps. 108, 13. pl. nom. cneóvu, 'genua' Ps. 108, 24. dat. (on) cneóvum (sætton) 3698, von Anbetenden gesagt; ebenso: 'cvene villa heó on cneóv sette, regina ultro in genua se flexit' El. 1136. Erl. 164.

cneóvmæg = cneómæg, Gr. 2, 509. pl. nom. cneóvmægas 1727. und cneóvmagas 3114. gen. cneóvmaga 3247. dat. cneóvmagam El. 687. Ps. 88, 3. Vgl. mæg. Vielleicht kommt das Wort nur im plur. vor.

cneóvrím 1061. = cneórim.

cneóvsib (f.) progenies, stirps; consanguinitas. sg. acc. (cende) ~ sibbe 3285.

cniht (m.) puer, servus; comes, puer nobilis a ministerio regis Gr. 2, 203; 210. 3, 320. sg. nom. cniht 2765. acc. cniht 2794. 2908. 3335. pl. nom. cnihtas 3601. 3714. dat. cnihton 3785. cnihtum 3989. 3992. acc. cnihtas 2126.

cnôsl (m.) genus, propago, progenies Gr. 2, 100; 106. I, 364. sg. gen. ~ es Ex. 430, 15. dat. ~ e, 'stirpe, genere' M. gl. 363. 1045. 1724. 1741.

cófa (m.) cubile; cubiculum, conclave Gr. 1, 645. 3, 429. I, 364. sg. dat. (væs culufre eft of) cófan (sended) 1459. (on) ~ Ex. 480, 18. pl. dat. (on cyninga) cófum, 'in cubilibus regum' Ps. 104, 26. Vgl. ferhðcófa.

- com, cōmon; s. cuman.
 con; s. cunnan.
- corþer (n.) multitudo, grex, agmen, turma, cohors, pompa Gr. 2, 124; 240. 3, 473; 475. D. Spr. I, 29. sg. nom. corþer oðrum getang, 'ein Haufe drängte den andern' A. 138. Erl. 100. gen. corðres (georn) 3613. dat. corðre (zu Hauf, alle zumal) A. 1122; auch 3120. ist 'on corðre' so viel wie das vorhergehende 'aƿgaderere'; eben so A. 1716; anders El. 70. 690. — 'on vera corðre' findet sich El. 305. und 542. pl. dat. corðrum (miclum) 1646. und 2447. Auch im Cod. Exon. kommt das Wort einigemal vor.
- costian, probare, tentare; mit dem gen. der Person (II, 672. mit dem acc.). Gr. 1, 907; 2, 22. præs. sg. 3. 'þonne bryne costað.. hú gehealdne sind sávle við synnum' Ex. 65, 24. præt. sg. 3. 'úre costade God' Ps. 65, 9. pl. 3. (hi geornlice Godes) costadan Ps. 77, 20. (hi grimlice Godes) ~ Ps. 77, 41. (gramlice heóra Godes) costedan Ps. 105, 12. 'heóra costedan cūðe feondas, tribulaverunt eos inimici eorum' Ps. 105, 31. — Dagegen II, 672: costode cyning alvihta, tentavit regem omnium quæ vivunt. — inf. (þá þæs rinces se rica ongan cyning) costigan 2840.
- cræft (m.) robur, vis, potentia; scientia, ars, artificium u. dgl. Gr. 1, 638. 2, 51; 196. I, 331; 332; 347; 375. Erl. 151. sg. nom. ~, 'ingenium' M. gl. 333. (abal J) ~ 497. (godes) ~ (micel) 4255. dat. (instrum.), (on deóflles) cræft f. cræfte 820. (feóndes) cræfte 447. (ealle) ~ 3013 u. 3365 (mid his engla) ~ 400. acc. cræft 414. (mægyn J) ~ 269 (mægnes) ~ 3174. ~ (leornedon) 3601. ~ (J miht) 3846. (deóflles) ~ 3550; besonders häufig mit þurh und einem eingeschobenen gen. verbunden: (þurh his ánes) ~ 272. und Ex. 264, 5. (þurh deóflles) ~ 489. (þurh feóndes) 451. (þurh snytro) cræft 4112. (þurh synne) ~ II, 724. (þurh his vuldres) ~ II, 393 und 587. pl. nom. (heortan) cræftas 3912. gen. cræfta 615. dat. (herges) cræftum 2121. (sóðum) ~ 2959. acc. cræftas, 'disciplinas' M. gl. 332. 'machinas' M. gl. 365. — 3743. (snyttro) ~ 4003. Vgl. noch M. gl. 330: 'lareovlfcum cræftum, gymniciis artibus'.
- cræftæg, cræftig, potens, gnarus Gr. 2, 302. 3, 579. cræftig II, 351. (smið) cræftega 1080; auch mit dem gen. verbunden: 'veras visfæste, vordes cræftige' El. 315. S. æcræftig.
- eringan, cadere, procumbere, occumbere, perire Gr. 2, 37. præt. con. sg. 3. (ærþon hrá) erunge, 'priusquam corpus occumberet' A. 1031. Erl. 123. præt. pl. 3. (fæge) crungon 3410. '~ valo vide, they perished in wide slaughter' Ex. 477, 17. Thorpe. ~ (hergas to hrusan), procubuerunt ad terram Ex. 477, 24.
- euc; s. cvic. Gr. 1, 341.
- culufre (f.) columba Gr. 1, 646. 2, 134. sg. nom. ~ 1459. 'culfre, columba' M. gl. 314. gen. (fiðera) culfran Ps. 67, 13. acc. (hásve) culfran 1446. (vilde) ~ 1472. Vgl. 'vuduculfre, palumba' M. gl. 314.
- cuma (m.) advena Gr. 1, 645. I, 340. pl. nom. cuman (árfæste) 2480. acc. cuman 2425. 2447.

cuman, venire Gr. 1, 897. constr. mit tó; mit dem folg. inf.; verbunden mit veorðan (Gr. 4, 7; 8; 778.) præs. sg. 1. ic cume 550. sg. 3. (seegan) cymeð 436. 805. 1037. 1095. II, 609. cymð 6. 314. 803. 2313. pl. 1. (vit eft) cumað 2875. pl. 3. cumað 2327. II, 303; 358. præt. sg. 2. þú côme 2815. sg. 3. com 143. 180. 255. 595. 599. 720. 1878. 2442. cvom 3667. pl. 3. cōmon (tó þeódne foran) 3611. sg. 3. coní. (þ hit) cōme 677; 681. 623. (þeah þe fēran) cvōme 4215. — com, cvom und cōmon mit folg. inf.: com (feran) 849. 2753. ~ fleógan) 1473. ~ (gangan) 4253. ~ (hurfan) 3628. ~ instðian) 1571. ~ (lædan) 1767. ~ (siðian) 154; 1838. cvom (vicsteal metan) 3020. cōmon (cuman ácsian) 2445. — inf. cuman 414. 4239. part. præt. (væs) cuman 1470. (veorþeð) ~ 2190., 'venturus est' Gr. 4, 7. pl. gen. (feorren) cumenra 1830. (feorran) ~ A. 24.

cumbol (n.) signum; tessera militaris, vexillum Gr. 2, 318. Erl. 92. sg. dat. (for þám) cumble (on cneóvum sæton) 3698. pl. nom. cumbol (lixton) 3104.

cunnan, novisse, gnarum esse. Gr. 1, 244; 257. R. Gr. §. 218. præs. sg. 1. ic can 1003. 4262. ic cann 539. 580. ic con II, 630. sg. 2. þú kunne II, 703. (þú vást J) canst 913. sg. 3. can 2460. con Ex. 347, 8. 446, 23; auch 'con hi m, novit, eigentlich novit sibi' A. 195 und Erl. 101. pl. 2. ge cunnon 3659. præt. sg. 1. ic cūðe (coni.) 825. pl. 1. ve cūðon 356. pl. 3. cūðon 18. 74. 189. 454. 1084. Das part. præt. 'cūð' fällt mit dem adi. zusammen.

cūsc, castus Gr. 1, 732. 2, 277. sg. acc. (þurh) cūscne (siodo) 615.

cūð, notus, certus, celebrer, nobilis Gr. 1, 732. 2, 239; 257; 391. I, 365. cūð, celebrer 3120. cūð (dyde nergend) 1498; ~ (dydon) 1845. (ne væs me on móde) ~ 2703. (þ is vīde) ~ 2808. sg. gen. cūðes (verodes) 3159. acc. (on) cūðe (vīc) 1871. compar. (þær is) cūðre (lif) II, 598. superlat. (folcum) cūðost 4209.

cūðlice adv. certo; familiariter, comiter. (grētan eóde cuman) ~ 2425. In den Psalmen sehr häufig; z. B. 54, 16. 82, 4. 89, 3. 90, 15. 103, 16. 118, 146 und 154. 121, 1.

cvalu (f.) mors; caedes. 'hú nyt is þe min slæge, óððe min cvalu, óðþe min rōtung on byrgenne?' Ps. 29, 8. sg. dat. tó cvale 3743. Ex. 279, 14. tó ~ (syllan), tradere morti, ad cædendum Ex. 259, 29.

cvánian, languere, lugere, plorare Gr. 2, 13. I, 353. Erl. S. 134. præt. pl. 3. (veá) cvánedon II, 322. inf. (sár) cvánian Ex. 274, 23. und 328, 18. part. præs. pl. gen. cvánendra Ex. 52, 19.

cvealm (m.) nex, excidium, pestis Gr. I, 346. 2, 29; 146. sg. nom. cvealm 1617. gen. cvealmes (vyrhta) 1001. ~ (vīte vinnan) 1010. ~ (on ðre) 2541. dat. (mid morðes) cvealme 755. (on) ~ 1091. (on) ~ (gefeterod) 3397. (við) ~ (gebearh) 3992. S. cvelm, feorhcvealm.

cvealmdreór (m.) sanguis cæde profusus. dat. cvealmdreóre 982.

cvealmþreá (f.) vindicta cæde petita, ultio fatalis. dat. (mid) ~ 2501. S. þreá.

- cvellan, interimere, necare, trucidare Gr. 1, 904. 2, 29. I, 333. præt. sg. 3. (þá ær geofon) cvealde A. 1624. inf. cvellan 2899. gerund. 'tò cvellene, decollanda' M. gl. 423. S. ðcvellan.
- cvelm = cvealm. sg. nom. (ðð þ him) ~ (gesceód) 4185.
- cvëman, placere; indulgere, morem gerere, propitiare; celebrare, exaltare; gern mit 'lác, lácum' verbunden (sacrificare), wird mit dem dat. der Person construiert; bisweilen tritt noch ein instrumental. der Sache, mit oder ohne 'mid' hinzu. præs. sg. 1. 'ic þe lustum láce cvëme, voluntarie sacrificabo tibi' Ps. 53, 6. (þ ic Gode) cvëme, 'cantabo' Ps. 56, 9. und Ps. 107, 1. sg. 3. (hlaforde hèreð þ) cvëmeð Ps. 122, 2. pl. 3. (meotode) cvëmað II, 656. (ealle him leóda lácum) ~ Ps. 71, 10. ~ (vista vynnun) Ex. 130, 5. præt. sg. 1. (þám ic georne gæstgerynum, dædum) cvëmde (móde þ mægne) Ex. 167, 11. pl. 3. (him lófsangum lustum) cvëmdan, 'cantaverunt laudes eius' Ps. 105, 11. inf. (metode) cvëman II, 185; 307. (Criste) ~ II, 598. (þe mid harpan hlyste) ~ Ps. 91, 3. 'vutun cvëman Gode, exaltemus Domino' Ps. 94, 1. 'ac ic mînum Criste cvëman þence leófran láce' Ex. 120, 26. (godum) ~ Ex. 257, 25. (hæleðum) ~ Ex. 331, 33. gerund. 'heó on lást tiliað tò cvëmanne Gode þ mannum mid vordum, næs mid veorcum' Ps. 48, 12.
- cvën (f.) mulier, regina; uxor Gr. 1, 362. 3, 322. I, 334; 361. D. M. 279. sg. nom. (Abrahames) cvën 2253. plur. dat. (hæleða) cvënum 3440; der acc. sg. wird Ex. 73, 34. 'cvenn' geschrieben.
- cveðan, loqui; dicere Gr. 1, 897. 3, 761. I, 337. meist mit folgendem 'þæt', oder der oratio obliqua, gern auch mit 'vord, vorde, vordum' verbunden. præs. sg. 2. coni. (þý læs þú eft) cvêðe 2139. sg. 3. cvyð (þæt) 578. pl. 3. (béc) cveðað 1234. ~ (ealle þus) II, 658. præt. sg. 3. cvæð (tò Noe) 1290; 1322. ~ 278. 1684. 2381. ~ (þæt) 265; 274; 343; 497; 500; 526; 546; 1274; 2023; 2051. (vorde) ~ 195; 902; 1249. (vordum) ~ A. 62. ~ (vord tò Noe) 1505. (vord æfter) ~ Ex. 440, 20. ~ (him tveópuhte) 276. ~ (he vesan sceolde) 1588. pl. 3. cvædon (þæt) 47. (vordum) ~ (þæt) 2451. cvæden (þus) A. 1715. inf. (reordian þ) cveðan II, 731. cviðan 993.
- cvic, vivus = cuc, cucu; Gr. 1, 250; 257. 2, 52. I, 326; 336. sg. acc. cvicne 2908. 2919. El. 690. pl. gen. cucra (vuhta) 1292. — adv. alacriter, celeriter 1292. = cvice Ps. 105, 5: 've cvice lifgen'.
- cviclifigend, vivus, vivens. pl. gen. ~ ra (cynna gehvilces) 1306.
- cvide (n.) dictum Gr. 1, 640. 3, 498. I, 336. = cvyde. sg. dat. (for þám) cvyde Ps. 13, 1. pl. dat. (on ceorum) evidum II, 67. S. cvyðe.
- cviðan = cveðan.
- cvylðrôf, pestiferus, perniciosus Gr. 2, 573. ~ 3095. Vgl. cvild, pestis Gr. 2, 29; 227.
- cvyðe (n.) dictum, verbum. pl. nom. þá cvyðe 1590.
- cýgde 2903. von cýgan = cýgan, w. m. s.
- cyle (m.) algor, frigus Gr. I, 344. sg. acc. cyle (þ fyr) II, 337. Vgl. 'farcyle' 43.

- cyme (m.) adventus Gr. 2, 210. I, 342. acc. (landmanna) cyme 3108.
- cyn, cynn, gen. cynnes (n.) genus, gens, familia Gr. I, 342. 2, 464. 3, 490. sg. nom. cyn 2469. cynn 1240. 1251. 1319. 2612. ~ æfter cynne 3280; gen. cynnes 193. 1061. 1185. 2542. dat. cynne 197. 707; 747. 1808. 1244. acc. cyn 66. cynn 2501. 2525. pl. nom. (feorheáceno) cyn 204. gen. cynna 1292. 1306. ~ (riht ȝ gerisno) 2425.
- cynde (n.) indoles, natura, generatio. pl. nom. svá him cynde vâron æþele 2765. = gecynde, genus, natura Ex. 221, 4. 223, 8. und gecynd A. 588. El. 734. auch 'gecynde' 3521. möchte ich eher für ein Subst. halten, als adiectivisch (genuinus Gr. 1, 735.) fassen. S. gecynde s. v.
- cynebearn (n.) regia proles Gr. 2, 464. pl. gen. cynebearna (rîm) 1698.
- cynegôd, origine nobili, nobilis, clarus Gr. 2, 561. sg. dat. (him) cynegôdum 1584. pl. nom. cynegôde 3950. Ex. 321, 24. ~ (bearn) 1730. (cnihtas ~ 3714.
- cynerice (n.) regnum Gr. 2, 464. sg. dat. ~ Ex. 187, 27. pl. gen. cynerica (mâst) Ex. 321, 1. acc. (ofer) cynericu 3247.
- cynestôl (m.) sedes regia, thronus; aber auch domicilium regis, urbs regia Gr. 2, 464; 528. sg. acc. (vunian cestre ȝ) ~ II, 300. dat. (þær on þrymme bád in) cynestôle (câseres mæg) El. 331. (þonne Crist siteð on his) ~ (on heáhsetle) Ex. 75, 6. pl. gen. 'sca hierusalem, cynestôla cyst, Cristes burglond!' Ex. 4, 11.
- cyneþrym (m.) comitatus regis, stipatio, exercitus; magnificentia, pompa regis Gr. 2, 464. sg. nom. ~ Ex. 240, 5. dat. (mid) cyneþrymme 4223. (geseah þá Johannis sigebearn Godes mid þy) ~ (cuman tó helle) Ex. 462, 12. (forþon he cvom on) ~ (þ he þás eorðan ealle dæmde) Ps. 95, 12. pl. gen. cyneþrymma (cyst) Ex. 463, 23. S. þrym.
- cyning, cynincg, kynincg, cyninc (m.) rex Gr. 1, 639. 2, 351; 501. 3, 320. I, 342. sg. nom. (bliðheort) ~ (metod alvihta) 192. (dóm-fæst) ~ 2370. (se ofer móda) ~ 337. (sóð) ~ 2629. stíðferhð) ~ 241; 1401; 1677. (stíðmóð) ~ 2417. ~ (eallvihta) 975. ~ (engla) 1778; 1940; 2788. cynincg II, 618. gen. ~ es 1845. dat. ~ e (engla) 1498. (mid) cyning (engla), st. ~ e 1205. pl. nom. ~ as 3394. gen. ~ a (cyning) A. 1193. — Vgl. noch heáhcyning, vuldorcýning, beorht cyning (A. 145.) und andere Bezeichnungen Gottes durch cyning, von denen einige schon oben angeführt sind.
- cyningdóm (m.) regnum, imperium Gr. 2, 464; 491. sg. dat. ~ e 4085. acc. cyningdóm 3521. 4197.
- cynn; s. cyn.
- cyre, cyrre (m.) ? reversio, fuga. sg. nom. cyre 3394. dat. (æt sumum) cyrre, vice quadam II, 540. Dagegen: 'cyre, arbitrio' M. gl. 358. 385. 440.
- cyrn = cirm, w. m. s. sg. nom. 3036. acc. 2401. 'cyrn, dyne, fragor' M. gl. 421. 'cyrnum, clangoribus' M. gl. 437.
- cyrman, tumultuari; clamitare, clamores tollere. præt. pl. 3. (herevôpa mâst láðe) cyrmdon 3390. cirmdon (caldheorte) A. 138.
- cyrnan, cirnan, cernan, vertere, verti; convertere, se convertere. præt. sg. 2. (on lyge) cyrrest El. 665. pl. 3. (hi on hinderlineg hveorfað ȝ) cyrrað, 'avertantur retrorsum' Ps. 69, 3. præt. pl. 3. cyrdon 3949.

cyrdan, 'conversi sunt' Ps. 77, 57. inf. cyrran 1913. Das Wort begegnet auch im Cod. Exon.
 cyst (f.) delectus, electio, excellentia, largitas Gr. 1, 257. 2, 22; 200, besonders 602. I, 343; 375. sg. nom. (vedera) cyst 3868. acc. ~ 1903. (on landa) cyst 1789. Der dat. pl. wird adverbial gebraucht: 'egregie' Gr. 3, 137. (gum) cystum (göd) 1762, wo gum von cystum zu trennen ist. (gum) ~ (til) 1804. S. cist.
 cystleás, miser, reprobus Gr. 2, 566. (se) cystleása (cvealmes vyrhta) 1001.
 cýðan, nunciare, annunciare; testari, manifestare Gr. 1, 905. 2, 240. præs. pl. 2. cýðað 2509. pl. 3. cýðað 966. prat. sg. 3. cýðde 2859. pl. 3. cýðdon 1668. inf. cýðan 1585. II, 300. part. præs. 'cýþende, indicans' M. gl. 374. 'cýþendes, narrantis' M. gl. 420.
 cýððe (f.) patria, Heimat Gr. 2, 245. Erl. 114. 130. sg. dat. (on) cýððe 2794; in dem Cod. Exon. und den Ps. öfter.

D.

Dād (f.) facinus, actio Gr. 1, 642. 2, 236. 3, 522. I, 360; 375. sg. nom. ~ 591. II, 578. dat. ~ e 961. 2633; 2644. acc. dād 295. 683. ~ (J vord) 308; 504. pl. gen. dāda (spéd) II, 624. ~ (gedvild) 919. dat. dādum 599. 1502. ~ (fāh) 3470. ~ (from) 2300. ~ (seyldig) 1262. (móde J) ~ 1952. ~ (J vordum) 2243; 2344. (vordum óððe) ~ 2806. ~ (J veorcum) II, 554.
 dādfruma (m.) qui facinus patravit, perpetrans Gr. 2, 452; 493. sg. nom. dādfruma A. 1455. pl. nom. dādfruman 967.
 dādhvæt, acer, fortis, strenuus Gr. 2, 551; 564. pl. nom. dādhvæte El. 293. Ex. 24, 15. (dēman) dādhvæte Ex. 242, 26. þá dādhvatan 3871. Ex. 190, 3.
 dādleán (n.) præmium virtutis Gr. 2, 452; 504. sg. acc. ~ (gyfan) 3192.
 dād-róf, rebus gestis clarus, famosus Gr. 2, 550; 551; 573. sg. nom. dād-róf 2167. ~ (hæle) 2583.
 dādveorc (n.) facinus Gr. 2, 452. sg. dat. (for) þām dādveorce 3504.
 dæg (m.) dies Gr. 1, 260 (Nota); 264; 638. 2, 489; 490. 3, 351. sg. nom. dæg 130. 133. 143. gen. dages (per diem Gr. 3, 131). ~ (J nihtes) 2343. II, 500. Ex. 138, 27. Ps. 54, 8. u. sonst. Gr. 3, 133. dat. (tō ful monegum) dæge 725. (on lāst) ~ 2443. 'tō dæge þissum', hodie 1027. 3192. Gr. 3, 148. acc. dæg 682. 850. ~ (villan) 2770. pl. gen. daga. (feóvertig) ~ 1346; 1377. (þrage) ~ 1416. (ymb vorn) ~ 1433. Zu dem schwachen pl. gen. 'dagana' El. 193. und den in den Erläut. 147. von Grimm aufgeführten Beispielen, füge noch hinzu Ps. 118, 84: 'ealra dagena'. Ex. 29, 24: 'ymb feóvertig dagena rímes'. Ex. 97, 8: 'his dagena rím'. Ex. 159, 5: 'on his dagena tíð'. dat. dagum. on ~ 2358; 2658. tempore; in posterum. ~ (J nihtum) die noctuque 3026. acc. dagas 307.
 dægleohta (m.) is, qui lumen diei est (vgl. Bosw. Dict. im Anhang); ein eigenthümlicher Ausdruck, der nur II, 167. vorkommt; passender